

κοινωνία μας, σεμνότυφη και στενή σε κάθε αντίληψη, δεν έχει πάρει για την ώρα είδηση σε ποιο σημείο βρίσκονται τα κοινωνικά ζητήματα, όχι μονάχα άλλου, μα και στα ίδια της σπλάχνα ακόμα. Μερικές ιδέες, χιλιοειπωμένες και χιλιοσυζητημένες, τής φαίνονται καινούργιες και κολακεύεται να τις παρουσιάσει με τόλμη κωμική για δσους νοιώθουν.

Και όμως το τελευταίο έργο τής δ. Ζωγράφου, ή φημεριδογραφική κριτική το ειρωνεύτηκε και το χτύπησε αλύπητα. Αν ο τύπος μας σε τόσα ζητήματα μάς δείχνεται καθρέφτης μιās ξεφτυσμένης από κάθε γερή σκέψη κοινής γνώμης, το «Όταν λείπη το χρήμα» έπρεπε να τ' ανεβάσει στα μεσούρανα, όπως δα μάς έχει συνειθίσει με άλλα θεατρικά έργα, που δεν έχουν τίποτα το ξεχωριστό από τουτό το δράμα.

Τήν αίτια μπορεί κανείς να τή βρή στην ανισορροπία που χαρακτηρίζει όλους τους κλάδους τής κοινωνικής μας ζωής, κι ακόμα περισσότερο το λεγόμενο «σοδαρό» Τύπο τής Αθήνας.

ΘΕΑΤΡΟ ΜΑΡΙΚΑΣ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ. «Οι Ταρταρίνοι» κωμωδία σε τρεις πράξεις του κ. Θ. Συναδινού.

Κατά τα παραδείγματα τής φέρμας και τής ψυχής τής γαλλικής φάρσας κομμένοι και οι «Ταρταρίνοι». Οι τύποι του ταρταρινισμού που μάς παρουσιάζει ο συγγραφέας, δεν είναι βέβαια αποκλειστικοί τής δικής μας κοινωνίας. Για τουτό θα θέλαμε μιὰ σάτυρα βαθύτερη και πιο γενική, που να μην περιορίζεται στα έξωτερικά γνωρίσματα και φερσίματα, μα που να είχε κάποια έσωτερικότερη ουσιαστικότητα.

Το έργο τότες του κ. Συναδινού θα μπορούσε να δικαιολογηθή από μιὰ μεριά, γιατί πάντα από τη μεριά τής σκηηνικής τέχνης μένει στην κατηγορία τής φάρσας που σβήνει κάθε φυσικότητα και πραγματικότητα, με σκοπό μονάχα να τραδήσει το γέλιο από το κοινό, δίνοντάς του κάθε λογής δρεχτικά κόλπα, ύφασμένα με την πιο απόκοτη απλοχεριά τής άπιθανότητας.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ (*)

Ψηλά βουνά κατάσπρα από τους πάγους και τα χιόνια. Η άπάτητη κορφή όρθώνεται σαν πυραμίδα κατάλεφκη. Στον ουρανό φαίνονται δυο τρία άστέρια άμυδρά άμυδρά. Άριά σύγγεφα κυλιούνται στο διάστημα πολυ κάτου από τις κορφές και κατακάθονται στις ράχες τώ βουνών. Ένα σύγγεφο διαβαίνοντας από μιὰ ράχη φανερόνει τη Νεράηδα και το Γιανάκη που προσπαθεί να περάσει μέσα στους πάγους.

Η ΝΕΡΑΗΔΑ

Γιανάκη πιάνε με σφιχτά.

Ο ΓΙΑΝΑΚΗΣ (ξεψυχισμένα)

Πόσο είναι ακόμα ;

Η ΝΕΡΑΗΔΑ

Ού. Τώρα αρχίζει ο δρόμος ο κακός. Ός τώρα μάς έφεραν τα νέφαλα μα παραπάνου δε μπορούν. Έ Γιανάκη πιάνε με σου λέω.

Ο ΓΙΑΝΑΚΗΣ

Άπόσταση Νεράηδα μου καρτέρα λίγο.

Η ΝΕΡΑΗΔΑ

Τόν Ήλιο δε θάν τον προφτάσεις.

Ο ΓΙΑΝΑΚΗΣ

Άχ Νεράηδα

επάγοσα τα πόδια μου πια δεν τα δεξίζω.

Η ΝΕΡΑΗΔΑ

Γιανάκη μου σου τόπα.

Ο ΓΙΑΝΑΚΗΣ

Ναι θα προχωρήσω.

(κάνει μερικά βήματα· πάλε κοντοστέκεται).

Άκόμα ;

Η ΝΕΡΑΗΔΑ

Μόλις είμαστε στο μισό δρόμο

Πιάνε με δώ καλά !... καλά ! Γλυστράν'οί πάγοι !...

Κοίτα μπροστά σου !... Θα γλυστήσεις και θα πέσεις!

Ο ΓΙΑΝΑΚΗΣ (άποκαμομένος)

Νεράηδα δε μπορώ να πάρω βήμα διόλου.

Η ΝΕΡΑΗΔΑ

Θέλεις να ξαποστάσεις λίγο ;

Ο ΓΙΑΝΑΚΗΣ

Ναι Νεράηδα (κάθεται).

Η ΝΕΡΑΗΔΑ (όρθη άπάνου στους πάγους

κυματίζοντας το μαγνάδι της στα σκο-

τάδια τής Νύχτας)

Είμαι ή Νεράηδα του βουνού ή πανώρια

που έχει τον άνεμο άτι της τρεχάτο

και το σύγγεφο τ'χει σαλιβάρι....

(*) Κοίταξε άριθ. 480, 481 483, 484, 485, 486 και 487.

Νύχτα σὲ λίγο ὁ Γήλιος θὰ προβάλει
καὶ στὰ παλάτια μου θὰν τὸν προσμένω.
Κρούψου μακριὰ τὶ ἐσένα κυνηγᾷ !...
(γυρίζοντας στὸ Γιαννάκη)

Ξαπόστασες Γιαννάκη ;

Ο ΓΙΑΝΑΚΗΣ

Ἐπάγοσα Νεράηδα.

Θὰ μείνω δῶ. Λίγη ζωὴ μοῦ μένει ἀκόμα.
(κλαίει)

Πάει ! Ὁ πόθος ποῦχα μοῦ τὴν πῆρε τὴ ζωὴ μου·
ἐπάγοσε τὸ γαῖμα μου μέσα στὶς φλέβες.

Ἄχ τὴν ἀπάτητη κορφή δὲ θὰν τὴ φτάσω.

Η ΝΕΡΑΗΔΑ

Μὴν κλαῖς Γιαννάκη. Τὴν κορφή μου κι ἄ δὲν εἶδες
ποιὸς ἄλλος σὰν καὶ σένα ἀνέβηκε δῶ πάνου ; .

Ο ΓΙΑΝΑΚΗΣ

Κρούνω !

Η ΝΕΡΑΗΔΑ (ἀκουμπώντας τὸ χέρι τῆς
στὸ κεφάλι του)

Πάω τὴν Ἐρωφίλη νὰ σοῦ φέρω.
(ἀπλώνει τὸ μαγνάδι τῆς καὶ χάνεται).

Ο ΓΙΑΝΑΚΗΣ

Πεθαίνω μάνα ! Μάνα μου γλυκεῖα πεθαίνω !

(Παρουσιάζεται ἡ Ἐρωφίλη φορώντας τὴν ποδιά
τῆς· ὁ Γιαννάκης μόλις τὴ διακρίνει. Τονὲ ραντίζει μὲ
ροδόσταμα καὶ τονὲ χουσαίνει νὰ ζεσταθεῖ).

Ο ΓΙΑΝΑΚΗΣ

Ἄ !

Η ΕΡΩΦΙΛΗ

Σύνερχε Γιαννάκη· ὁ Γήλιος βγαίνει πέρα...
(Μακριὰ ἀρχίζει νὰ ροδοφέγγει. Ἀπάνου στὴν
ἀπάτητη κορφή ἡ Νεράηδα τοῦ βουνοῦ ὀρθὴ μάμο-
λόγητη χαρὰ ἀντικρίζει τὸν ἥλιο ποὺ τῆς πρωτο-
στέλνει τὶς ἀχτίδες του· μὲ τὸ ἕνα τῆς χέρι κυματί-
ζει τὸ μαγνάδι τῆς καὶ μὲ τᾶλλο στέλνει φιλιὰ στὸν
ἥλιο).

Η ΝΕΡΑΗΔΑ (δυνατὰ)

Ἅλιε μου καὶ πυρήλιε μου καὶ κοσμογυριστὴ μου
ἄφ τὴν ἀπάτητη κορφή σοῦ στέλνω τὰ φιλιὰ μου.

(Ἡ Ἐρωφίλη ὀλοένα χουσαίνει τὸ Γιαννάκη).

Ο ΓΙΑΝΑΚΗΣ (σιγὰ σιγὰ)

Τί ζεστασιά ! Τί μυρουδιά !

Η ΕΡΩΦΙΛΗ (δείχνοντας τὸν ἥλιο)

Κοίτα· νὰ ὁ Γήλιος !

Ο ΓΙΑΝΑΚΗΣ (κλειώνοντας τὰ μάτια του
ἀπὸ τὸ θάμπωμα τοῦ ἥλιου καὶ γέρνοντας τὸ κε-
φάλι στὴ ποδιά τῆς Ἐρωφίλης).

Κλειοῦνε τὰ μάτια μου κι ἀκούω τὴ μυρουδιά·
λούσε με μάγεψέ με κοίμησέ με
κοίμησέ με στὴν χλιομύριστὴ σου τὴν ποδιά
καὶ πές μου ἐκεῖνο ποῦ δὲ λέμε.

Σὰν ὄνειρο ἄς μοῦ ἔρθει ὁ λόγος σου
γιγάντιος κόσμος δὲ θὰ γκρεμιστεῖ δὲ θὰ φκιαστεῖ
μόνο ἡ σκιὰ βεργόλιγνου κυπαρισσοῦ
θὰ πέσει ἀπάνου μου πιστὴ.

Πιστὴ ! γιατί ὄνειρο κι ἄφτὴ μαζί θὰ φύγει !

Μὰ ἀπὸ τῶ μυρουδιῶν σου τὸ μεθύσι

ὦ ζάλη ὦ γλύκα ἀπέραντη — ποιὸς σέ εἶπε λίγη ;
τοῦ Χάρου ἢ σάλπιγκα θὰ μὲ ξυπνήσει !

Ἀκούγεται μακριὰ ἤχος σάλπιγγας. Ὁ ἥλιος
φάνηκε πιά. Ἡ Νεράηδα ἀπὸ τὴν ἀπάτητη κορφή
ξακολουθεῖ ὀλοένα νὰ ἐρωτολογιέται μὲς! του).

Η ΕΡΩΦΙΛΗ

Γιαννάκη κοίταξε τὸν ἥλιο ! Δὲς πὼς λάμπει !

(Στᾶλλο φύλλο τελιώνει)

ΓΙΑΝΗΣ ΚΑΜΠΥΣΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΠΑΛΛΗ

*** 2 τοῦ Θεριστῆ 1912

Σεβαστέ μου,

Ἦρθα στὸ χωργιό μου ! Τί ἀθάνατη εἶν' αὐτὴ
ἡ ὁμορφιά του ! πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ τὸ στερηθῆ,
γιὰ νὰ καταλάβῃ τὴν αἰώνια του χάρη ! Πατρίδα,
χρυσὴ ἀγαπητικιά μου. Σὲ πλημμύρισε τὸ αἷμα, σὲ
ρήμαξαν ἀμέτρητες συφορὲς καὶ σὺ ὡς τόσο χαμο-
γελαῖς ἀκόμα.

Ὅταν μπῆκα στὴν * * * * δὲ μπῆκα μὲ μεγα-
λεῖο γιατί εἶμαι χωργιατόπουλο καὶ τὰ χωργιάτικα
μ' ἀρέσουν. Ἡ προφορὰ των μοῦ γλυκοχαδέβει τ'
αὐτιά, χωργιανοί μου, σᾶς εἶχα στὴ καρδιά μου,
γιατί πρῶτα δὲ πάταγε * * * * τῆς στὸ σκολεῖο.
Τώρα μὲ κάποια λύπη μου ἀκούω πὼς τὰ παιδιά
μάθανε γράμματα· ἀλλὰ ἡ λύπη μου μετριάξεται,
ὅταν ἔμαθα πὼς ὁ ἐπιθεωρητὴς ὀρμήνευε τοὺς δι-
σκάλους νὰ μιᾶνε τὴ δημοτικὴ στὰ παιδιά.

Ἐνας μοῦ λέει μὲ πολλὴ γνῶσι: «Ἐγὼ μὲ τὰ
μικρά μου μυαλὰ λέω πὼς μᾶς ἔπνιξαν τὰ γράμμα-
τα. Τὰ γράμματα εἶναι λουσο ποῦ δὲ χρειάζεται γιὰ
νὰ γίνῃ ξακουστὸ ἕνα ἔθνος· χρειαζόμαστε μάθησι
καὶ στρατὸ τὰ ὁποῖα θὰ χριστοῦνε ἀπάνω στὸν ἔμ-
πορα καὶ τὸ χωρικό. Νὰ μὴ σταβρώνουμε τὰ χέργια
νομίζοντας πὼς θὰ ξεπέσουμε, ἐὰν δὲ σπουδάζουμε.
Κοντέβουν ὅλοι οἱ Ρωμοὶ νὰ γίνουν δικηγόροι καὶ
γιατροί».

«Πολὺ σωστά, γέρω μου», τοῦ λέω, ἂν κι' ἔπερ-
νε καὶ μένα τὸ σκέδιο.

Ἄχ νὰ μποροῦσα, νᾶχα δύναμη καὶ νοῦ, νᾶτρε-
χα παντοῦ, σ' ὄλα τὰ χωργιά μὲ ἕνα σάκκο στὸν ὠ-